

Сайко Л.Ю.

*ст. викладач кафедри АГПФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету*

РОЛЬ СУДУ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Виконавче провадження є примусовою формою реалізації судових та інших актів. Примусове здійснення вимог стягувача та обов'язків боржника - невід'ємна частина юрисдикційної діяльності щодо захисту порушених або оспорюваних прав, свобод і законних інтересів. Суд є одним із основних елементів у виконавчому провадженні. Згідно із Цивільно-процесуальним кодексом України та Законом України «Про виконавче провадження» роль суду в системі виконавчого провадження є багатосторонньою і важливою.

Згідно із Законом України «Про виконавче провадження» до діяльності суду в процесі проведення виконавчих дій віднесено досить широке коло питань, які умовно можна поєднати у дві групи:

- розгляд заяв (подань) державного виконавця, стягувачів, боржників стосовно вирішення певних питань щодо руху виконавчого провадження;
- розгляд справ за скаргами на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби.

З вище викладеного можна зазначити що суд при розгляді даних справ виконує дві основні функції: забезпечувальну та контрольну.

Реалізація забезпечувальної функції відбувається через попереднє санкціонування судом найбільш важливих процесуальних виконавчих дій, вчинення яких потребує встановлення додаткових гарантій законності та дотримання відповідних прав їх учасників, які, власне, і забезпечуються судом. Забезпечувальна функція суду реалізується при вирішенні таких правових питань, як: вирішення питання про негайне виконання судових рішень; видача виконавчих листів; видача дубліката виконавчого листа або судового наказу; поновлення пропущеного строку пред'явлення виконавчого документа до виконання; постановлення ухвал про відкладення вчинення виконавчих дій; прийняття рішення про відстрочку чи розстрочку виконання, а також про зміну способу і порядку виконання; роз'яснення судових рішень; затвердження мирової угоди на стадії примусового виконання; скорочення строків зупинення виконавчого провадження; постановлення ухвали про розшук боржника або дитини; вирішення питання про тимчасове влаштування дитини у дитячий чи лікувальний заклад; визначення долі боржника у спільному майні; вирішення спору про розмір заборгованості по аліментах; визначення порядку подальшого виконання рішення про виселення з наданням

іншого житлового приміщення у випадку його ненадання у визначений строк; вирішення питання про поворот виконання.

Так, видача виконавчих листів полягає в тому, що за кожним судовим рішенням, яке набрало законної сили, за заявою осіб, на користь яких воно ухвалено, чи прокурора, який здійснював у цій справі представництво інтересів громадянина або держави в суді, видається один виконавчий лист. Замість втраченого оригіналу виконавчого листа або судового наказу суд, який видав виконавчий лист або судовий наказ, має право за заявою стягувача або поданням державного виконавця видати його дублікат.

Вирішення питання про негайне виконання судових рішень, полягає в тому, що саме суд допускає негайне виконання рішень у справах про: стягнення аліментів, присудження працівникові виплати заробітної плати, але не більше ніж за один місяць, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, - у межах суми стягнення за один місяць, поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника, відібрання дитини і повернення її тому, з ким вона проживала, розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб, примусову госпіталізацію чи продовження строку примусової госпіталізації до протитуберкульозного закладу.

Поновлення пропущеного строку пред'явлення виконавчого документа до виконання полягає в тому, що стягувач, який пропустив строк пред'явлення виконавчого документа до виконання, має право звернутися із заявою про поновлення строку пред'явлення до суду, який видав виконавчий документ, або до суду за місцем виконання.

Питання про тимчасове влаштування дитини у дитячий чи лікувальний заклад може виникнути при виконанні рішення про відібрання дитини, для цього суд у десятиденний строк розглядає справу в судовому засіданні з викликом сторін та за обов'язковою участю представників органів опіки та піклування. Неявка сторін не є перешкодою для вирішення питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу.

Згідно з діючим законодавством ці питання вирішуються у судових засіданнях із постановленням відповідних ухвал. Приймаючи до розгляду заяву (подання), суд має виходити з кола питань виконавчого провадження, віднесених законом до його компетенції, і не може приймати до розгляду заяви з питань, які має вирішувати відповідно до наданих повноважень державний виконавець. Задовольняючи заяву (подання), суд в ухвалі зазначає, яке саме питання виконавчого провадження нею вирішено.

Контрольна функція суду реалізується шляхом розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи

державної виконавчої служби під час примусового виконання, якими порушено права чи інтереси учасника виконавчого провадження чи особи яка залучається до проведення виконавчих дій.

Серед таких справ слід виділити: розгляд скарг на постанову про відкриття виконавчого провадження або про відмову у відкритті виконавчого провадження; розгляд скарг на постанову про відкладення відкриття виконавчого провадження чи про відкладення вчинення виконавчих дій; розгляд скарг на постанову про зупинення виконавчого провадження; розгляд скарг на постанову про закінчення виконавчого провадження або про повернення виконавчого документа і авансового внеску стягувачеві; розгляд скарг на оцінку майна; розгляд позовів про визнання права власності на майно та звільнення майна від арешту; розгляд скарг на дії (бездіяльність) державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби; розгляд скарг на постанову про накладення штрафу за невиконання рішення, що зобов'язує боржника виконати певні дії; розгляд скарг на постанову про відмову у розшуку майна боржника; розгляд скарг на постанову про стягнення виконавчого збору;

Суд при розгляді даних скарг повинен керуватися положеннями Конституції України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Цивільного процесуального кодексу України, законами України: "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини", "Про державну виконавчу службу", "Про виконавче провадження", та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють примусове виконання судових рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини, тощо.

При розгляді скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби суди повинні враховувати, що Законом України «Про виконавче провадження» передбачено заборону стосовно зловживання процесуальними правами під час здійснення виконавчого провадження. Так, державний виконавець зобов'язаний вживати передбачені законодавством заходи примусового виконання рішень, неупереджено, своєчасно і в повному обсязі вчиняти виконавчі дії, а особи, які беруть участь у виконавчому провадженні, зобов'язані сумлінно користуватися усіма наданими їм правами з метою забезпечення своєчасного та в повному обсязі вчинення виконавчих дій.

Сайко, Л.Ю. Роль суду у виконавчому провадженні [Текст] / Л.Ю. Сайко // Актуальні проблеми юридичної науки на шляху сучасної розбудови держави і суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 5-7 червня 2014 р. / Ред.кол.: В.С. Венедіктов, А.М. Куліш, М.М. Бурбика; За ред.: В.С. Венедіктова, А.М. Куліша. - Суми : СумДУ, 2014. - С. 72-75.